

Nyíri Attila
ᠠᠮᠠᠮᠠᠨ ᠠᠨᠠᠨ

Mondák
ᠮᠣᠨᠳᠠᠭ

Tartalomjegyzék

A nyíregyházi erdő keletkezése	1
Csalafinta hagyaték	4
Csalatonya	6
Fejvesztett némberek	9
Kire mondják ?.....	11
Márkusszekrénye	13
Miből adódott ?.....	15

*A makkocska egyszer felnő,
így lett a Sóstói-erdő*

A nyíregyházi erdő keletkezése
(népmonda alapján)

*Érből patak lesz, majd folyó,
Kis malacból hízott disznó.
Tüzes bor az édes mustból,
S erdő lett egy tollhibából:*

*Bizonyára így – jövőre –
Rengeteg pénzt kap majd érte.
Hazahajtat egy év múlva,
Hogy a termést megvizsgálja.*

*Egy földesúr élt fent, Bécsben,
Van annak már kétszáz éve.
Derék, okos volt, mint gazda,
Mégis akadt egy hibája.*

*Megérkezve kérdi őket:
„Mondják már meg, mennyi mák lett?”
„Csaknem húsz liter lett, uram,
Kibugáztuk szorgalmasan.”*

*Bár Alföldön volt birtoka,
Jövedelmét Bécsbe hordta.
Minden pénzét ott költötte:
A bécsiek zsebét tömte.*

*„Ezer holdon ennyi termett?
Megkapta, kend, levelemet?”
„Igen, méltóságos uram,
Megőriztem a ládámban.”*

*Egyszer felment a mák ára,
Akkor gondolt hazájára.
Ispánjának írt azonnal:
„Vessen (be) ezer holdat mákkal!”*

*„Itt az írás a paranccsal:
Vessen (be) ezer holdat makkal!
Bebetettük, s – hál' Istennek! –
A csemeték szépen nőnek.”*

*A gróf – mást már nem tehetett –
Megnézte a területet.
Kiirtatni nem volt szíve,
Ez lett Nyírség tölgyerdeje.*

Égeraracs, 2004. szeptember 27.

– ጸደቅ – ቱጥ ላዎታዎታ
.ጸደቅ ተገባ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ
ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ
.ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ

:ገብ ገብ ተገባ ገብ ገብ ገብ ገብ
“ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ
ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ
” .ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ

ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ
“ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ
ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ
” .ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ

:ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ
!ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ
– !ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ
” .ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ

– ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ
.ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ
ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ
.ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ

ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ ገብ

*Ha figyelmetlen az örökhagyó,
a végrendelet áthágható*

Csalafinta hagyaték

(népmonda alapján)

*Megtörtént eset az, 'melyet most elmondok,
Bőrökre íródtak az alábbi dolgok.
Egyedül a falu nevét változtatom,
Nehogy a törvénnyel meggyűljék a bajom.*

*Libacubák-falván, jártomban-keltemben,
Régi okmányokon furcsa pörre leltem:
Egy gazdag kalmár a fiát papnak szánva
Vagyona jórészét – készpénzben – ráhagyta.*

*A jó kereskedő 100 ezer tallérját
A szerzetesrendnek maga nyújtotta át.
Volt neki azonban arra megkötése,
Amennyiben fia nem lépne a rendbe:*

*Végkielégítésül akkor fiának
Annyit hagyjanak csak, 'mennyit ők akarnak.
Miután az ifjú nem akart pap lenni,
A szerzet 5 000 tallért szánt csak neki.*

*Ezt az összeget a fiú kevesellte,
S a végrendeletet bíróságra vitte.
Bízott a rend abban, hogy a per javukra
Dől el, hisz' az írás világosan mondja:*

*„Annyit adjanak a fiamnak belőle,
'Mennyit ők akarnak.” – ez volt a lényege.
Nagyon csodálkoztak, 'mikor a bíróság
Meghozott döntését az atyák olvasták:*

*„A hagyatékából, 'mely 100 ezer tallérnyi,
95 ezret kötelesek adni
Át az ifjúnak, mert ők ennyit akarnak;
Így, 5 000 tallér jár csak az atyáknak.”*

Kispest, 2002. december 9.

*A monda – népi emlékezeten alapuló –
történelmi valóságot feldolgozó hagyomány*

Csalatornya
(*népmonda alapján*)

*Régen történt meg az eset:
Az almási barlang mellett
Van egy magas, karcsú szikla,
Neve ma is Csalatornya.*

*Ezt egy vén lány megsejtette,
Kis lisztjüket elővette;
Bekeverte a hamuba,
S megsütötte jó pirosra.*

*Ez a Csala hős vitéz volt,
Seregével bátran harcolt;
Ellenállni mégsem tudtak,
Mert túl nagy volt a tatárhad.*

*Akkora lett – el sem hinnék! – ,
Mint egy nagy taligakerék.
Felszúrta azt egy karóra,
Majd kinyújtva megforgatta.*

*Csala vezér tanácsára
Behúzódtak a barlangba.
A tatárok megálltak kint,
És a nyílást őrizte – mind.*

*Néztek nagyot a tatárok:
„Nem éheznek, nincs is rá ok.”
Átgondolták s odébb mentek,
Hej, örültek már a népek!*

*Egyszer aztán – mit ad az ég! –
Elfogyott az össz' eleség.
A tatárnak sem volt ám jobb:
Még a szemük is kopogott.*

*Csala vezér cselet gyanított,
S körülnézni csúcsra mászott.
„Jöhettek!” – szólt, s zuhant mélybe;
Máig is él az emléke.*

Égeraracs, 2000. október 15.

– ዕለጠባባዊ ጋንገዳዎችን ለመቆጣጠር ተገቢ – የተጋጋጠ የ
ወጪዎችን ዕድል ለመስጠት ጥረት ማድረግ የሚችል ጥረት

የወጪዎችን
(የጋንገዳዎችን የተጋጋጠ)

: ጋንገዳዎች ለመቆጣጠር ጥረት ማድረግ የሚችል ጥረት
ጋንገዳዎችን ለመቆጣጠር የሚችሉ ጥረት ማድረግ የሚችል ጥረት
ጋንገዳዎችን ለመቆጣጠር የሚችሉ ጥረት ማድረግ የሚችል ጥረት
ጋንገዳዎችን ለመቆጣጠር የሚችሉ ጥረት ማድረግ የሚችል ጥረት

ጋንገዳዎችን ለመቆጣጠር የሚችሉ ጥረት ማድረግ የሚችል ጥረት
ጋንገዳዎችን ለመቆጣጠር የሚችሉ ጥረት ማድረግ የሚችል ጥረት
ጋንገዳዎችን ለመቆጣጠር የሚችሉ ጥረት ማድረግ የሚችል ጥረት
ጋንገዳዎችን ለመቆጣጠር የሚችሉ ጥረት ማድረግ የሚችል ጥረት

የጋንገዳዎችን ለመቆጣጠር የሚችሉ ጥረት ማድረግ የሚችል ጥረት
ጋንገዳዎችን ለመቆጣጠር የሚችሉ ጥረት ማድረግ የሚችል ጥረት
ጋንገዳዎችን ለመቆጣጠር የሚችሉ ጥረት ማድረግ የሚችል ጥረት
ጋንገዳዎችን ለመቆጣጠር የሚችሉ ጥረት ማድረግ የሚችል ጥረት

– ለጋንገዳዎችን ለመቆጣጠር የሚችሉ ጥረት ማድረግ የሚችል ጥረት
ጋንገዳዎችን ለመቆጣጠር የሚችሉ ጥረት ማድረግ የሚችል ጥረት
ጋንገዳዎችን ለመቆጣጠር የሚችሉ ጥረት ማድረግ የሚችል ጥረት
ጋንገዳዎችን ለመቆጣጠር የሚችሉ ጥረት ማድረግ የሚችል ጥረት

ኢትዮጵያ ስላሳታችሁ ለሰላም ጋር ገብረ
; ለሰላም ጋር ገብረ ለተሰማ
፣ ለሰላም ጋር ገብረ ለተሰማ
፣ ለሰላም ጋር ገብረ ለተሰማ ለ

፣ ለሰላም ጋር ገብረ ለተሰማ ለ
፣ ለሰላም ጋር ገብረ ለተሰማ ለ
፣ ለሰላም ጋር ገብረ ለተሰማ ለ
፣ ለሰላም ጋር ገብረ ለተሰማ ለ

: ለሰላም ጋር ገብረ ለተሰማ ለ
“ ለሰላም ጋር ገብረ ለተሰማ ለ
፣ ለሰላም ጋር ገብረ ለተሰማ ለ
! ለሰላም ጋር ገብረ ለተሰማ ለ

፣ ለሰላም ጋር ገብረ ለተሰማ ለ
፣ ለሰላም ጋር ገብረ ለተሰማ ለ
፣ ለሰላም ጋር ገብረ ለተሰማ ለ
፣ ለሰላም ጋር ገብረ ለተሰማ ለ

፣ ለሰላም ጋር ገብረ ለተሰማ ለ

Fejvesztett némberek

(népmonda feljegyzés alapján)

*Elhullt seregünknek – a csata folyamán –
Színe és virága ott, a Muhi-pusztán.
Elindult a tatár szerte az országba,
Ám a Duna vize az útjukat állta.*

*Elértek – többek közt – szép Esztergom alá,
Tábort is ütöttek a víz túloldalán.
Reménykedve várták a közelgő telet:
Akkor majd a jégen seregük átmehet.*

*Kemény fagyok jöttek, befagyott a Duna,
Csellel kelt át rajta a tatárok hada.
Sok lovat és ökröt a partjára vittek,
És őrizet nélkül otthagya a sereg.*

*A magyarok gyorsan átkeltek a jégen,
És az összes barmot áthajtották szépen.
Észrevette ebből a vad tatár sereg,
Hogy a jégen ők is bátran átkelhetnek.*

*Elkezdték a várost kövel ostromolni,
Ellenük nem fordult a városból senki.
Nem védték magukat, mindent elégettek,
Kincsüket elrejtve várták a végzetet.*

*Megtudta a tatár: zsákmányuk elégett,
Kard élére hányták a bentlévő népet.
Tatár szablyák áztak magyarok vérében,
Élve sütögettek embereket téren.*

*Az úri asszonyok – úgy vagy háromezren –
A nagy fejedelelemnél díszes ruházatban
Megjelentek s kérték: tartsa meg éltüket.
Ám nagy haragjában fejét vette mindnek.*

Kispest, 2006. január 15.

*Nagy igyekvés csak úgy lesz oda,
ha végül is nem jut sehova*

Kire mondják ?
(népmonda alapján)

*Mellémkerült nemrégiben
Hegyaljáról egy idegen.
Egyfelé vitt közös útunk,
Így össze is barátkoztunk.*

*Az út során elmesélte,
Mi jellemző vidékükre;
S kire mondják, ha jár a szó:
„Ott van, 'hol a mádi zsidó” .*

*Élt Mádon egy izgó-mozgó,
Nyughatatlan vásározó.
Kocsiján volt étel, ital,
S falvakat járt portékával.*

*Korán kelt, hogy odaérjen;
S a hajnali szürkületben
Elbóbiskolt ám a bakon,
S megfordult a ló az úton.*

*Ment, kocogott egyvégtében,
A gazdáját vitte szépen;
'Ki felébredt s úgy találta,
Visszakerült újra Mádra.*

Kispest, 2006. február 3.

ፊት ለፊት ተጓዥ ለሕይወት ጉዳይ
ግንባታ ለሕይወት ጉዳይ

የ ግንባታ ጉዳይ
(ግንባታ ጉዳይ)

ግንባታ ጉዳይ ለሕይወት ጉዳይ
ግንባታ ጉዳይ ለሕይወት ጉዳይ
ግንባታ ጉዳይ ለሕይወት ጉዳይ

ግንባታ ጉዳይ ለሕይወት ጉዳይ
ግንባታ ጉዳይ ለሕይወት ጉዳይ
ግንባታ ጉዳይ ለሕይወት ጉዳይ

ግንባታ ጉዳይ ለሕይወት ጉዳይ
ግንባታ ጉዳይ ለሕይወት ጉዳይ
ግንባታ ጉዳይ ለሕይወት ጉዳይ

ግንባታ ጉዳይ ለሕይወት ጉዳይ
ግንባታ ጉዳይ ለሕይወት ጉዳይ
ግንባታ ጉዳይ ለሕይወት ጉዳይ

ግንባታ ጉዳይ ለሕይወት ጉዳይ
ግንባታ ጉዳይ ለሕይወት ጉዳይ
ግንባታ ጉዳይ ለሕይወት ጉዳይ

ግንባታ ጉዳይ ለሕይወት ጉዳይ

Márkusszekrénye
(népmonda alapján)

*Bátorkő ma ismert Királyszállás néven,
Mátyás király járt ott a vadászhelyben.
Pusztapalotára váltott később e név,
A felgyújtott kastélyt nevezte így a nép.*

*Királyunk gyakorta kedvvel pihente itt
Bölelyűzésének a fáradalmait.
Lombsuhogást adott Bakony őserdeje,
Miközben hangzott a kobzok víg zengése.*

*Dongás ebédlőben mulatott a király
Sok-sok vendégével, köztük Kinizsi Pál.
Ott volt Márkus néven a király bolondja,
'Ki a vendégeket elszórakoztatta.*

*A somlyói furmint nedve tüzet lehelte,
Amelytől Márkusunk bolond kedvre tett szert.
Nagy elme lakozott – úgy hírllett valóban –
E csök-bok termetű, félnótás bohócban.*

*Gúnyos tréfáival verselte a népet,
Csak az arany, ezüst bokrosította meg.
Mókázása közben el is sülyesztette
Mindazt, ami akadt a kezeügyébe.*

*A szarkáلكodását jó sokáig űzte,
Addig, 'míg szárnyra kelt a király serlege.
Lefülelték másnap, 'hogy hazaverődött,
S megkötözve vitték a király elé őt.*

*Mátyás – kedvencétől – azt kérdezte bőszen:
– Hol van a serlegem? Add csak elő menten!
– Előadom én azt, szekrénybe van zárva,
Nem is bírja el azt senki ez országban.*

*Fogadott a király: – ha nyersz, úgy tiéd lesz!
S ment (a) kálistómenti magaslattal tövéhez.
Ott volt kötőmb mögött üregben kincs, serleg,
Azóta nevezik Márkusszekrényének.*

Égeraracs, 2001. július 5.

„Nincs, ami nem változnék...”
Lucretius

Miből adódott ?
(népmonda alapján)

*Ebéd után szundítottam Ökörítón, hársak alatt,
A levelek suttogása andalítón el is ragadt.
Kérésemre elmesélték: környékükön nem is volt tó,
S megmutatták azt is: honnan adódik az Ökörítő.*

*Közrefogtak, elsodortak, és megálltunk egy legelőn,
– Nézz csak körül! – így biztattak – sok látható e zöld mezőn.
Üszőt láttam, tinót, ökröt és kormosszemű bikákat,
Pulik, pumik terelgettek, mert inni jött a szürke had.*

*A gulyások szorgoskodtak, az ingujjuk volt lobogó,
S a kút neve, 'melyből mertek, az volt az ökörítató.
Lerövidült formájából lett a helység mai neve,
Ezt suttogta a fülemben a szép hársfa zöld levele.*

Kispest, 2006. február 19.

